

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องสไตล์การสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการของพิธีกรรายการประเภทสนทนาเชิงสาระ มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทฤษฎีการแสดงโดยบทเปิด
2. แนวคิดรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์
3. แนวคิดเรื่องการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์
4. เทคนิควิธีการกล่าวเปิดสุนทรพจน์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการแสดงโดยบทเปิด (Improvisation Method) John Hodgson และ Ernest Richard (ศิริพงษ์ สุทธิโยธิน, 2535:13-17) กล่าวว่า การนำเสนอทางโทรทัศน์จัดได้ว่าเป็นการแสดงอย่างหนึ่ง โดยมีความแตกต่างกันในวิธีการนำเสนอ โดยการแสดงบางประเภทจะเน้นความถูกต้องตามบทที่วางไว้ (Scripted) ทุกประการ แต่การแสดงบางประเภทอย่างรายการสัมภาษณ์ อาจไม่เคร่งครัดบทในการนำเสนอ คำพูดจะเป็นไปตามบทอย่างกว้างๆ เพื่อให้รู้เค้าโครงเรื่อง และลำดับเรื่อง โดยผสมผสานกับความคิดความรู้สึกและสามัญสำนึกของพิธีกร ผู้สัมภาษณ์ซึ่งก็คือผู้นำเสนอหรือผู้แสดงนั่นเอง การนำเสนอในลักษณะนี้เรียกว่า การแสดงแบบบทเปิด (Improvisation Method)

หลักในการแสดงโดยบทเปิด

การแสดงโดยบทเปิดนี้จะต้องอาศัยพลังแห่งการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงของมนุษย์ (situation) โดยใช้ทักษะแห่งประสบการณ์ (experience) และการจินตนาการ (imagination) โดยต้องคำนึงถึงแนวปฏิบัติดังนี้

1. การใช้หลักปฏิสัมพันธ์ (participation) คือการปะทะสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อเรียนรู้ และปรับตัวเข้าหากัน

2. การสร้างสมาธิ (concentration) เป็นการใชสมาธิทำความเข้าใจกับบางเรื่องบางสิ่ง บางสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงอย่างลึกซึ้ง

3. การเรียนรู้จากสถานการณ์จริงของมนุษย์ (Situation) เป็นการเรียนรู้จากการรวมกลุ่ม โดยการสังเกต เรียนรู้รับรู้ปฏิบัติการและอารมณ์ของบุคคลในกลุ่ม ประกอบความคิดและจินตนาการเพื่อทำความเข้าใจ จนนำไปสู่ความรู้ใหม่ ที่สำคัญเป็นการเรียนรู้อย่างฉับพลัน โดยมีได้มีการเตรียมการล่วงหน้า แต่เป็นการใช้ไหวพริบของผู้แสดงเอง โดยจะมีการปรับตัวเรียนรู้ และยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์

4. การสร้างพลังความเชื่อมั่น (confident) ถ้าจะเปรียบแล้วผู้แสดงก็เหมือนผู้แต่งเรื่อง (author) ดังนั้นการแสดงจำเป็นต้องมีความเชื่อมั่น และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้อื่นได้ในอีกทางหนึ่ง

5. การสร้างบรรยากาศ (atmosphere) เงื่อนไขของการแสดงบทเปิด เป็นเรื่องของสถานการณ์จริง ดังนั้นเพื่อเป็นการเสริมจินตนาการในการแสดง ผู้แสดงจึงต้องรู้จักสร้างบรรยากาศ เช่น การให้ความเป็นกันเองกับแขกรับเชิญ หรือผู้ชม เพื่อยังผลในการเปิดใจสัมผัส พุดคุย หรือสื่อสารกับผู้ชม

ทั้งนี้ทฤษฎีการแสดงโดยบทเปิดนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ การตั้งคำถามในการ สัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการของพิธีกรและวิเคราะห์การมีปฏิสัมพันธ์ของพิธีกรต่อผู้ร่วมรายการได้

2. แนวคิดรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์

ความหมายของการสัมภาษณ์

ปมข สุภสารและคณะ(2539:220-224) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ หมายถึง การที่คน 2 คน หรือมากกว่ามาพุดคุย ซักถาม ปัญหา ข้อข้องใจ ชี้แจงเรื่องราว ข่าวสาร ตามหัวข้อหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับรายการโทรทัศน์ ไม่ว่าจะ เป็นรายการที่มีเนื้อหาสาระอย่างไร การสัมภาษณ์สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของรายการ ช่วยให้ รายการโทรทัศน์มีชีวิตชีวา และเป็นที่น่าสนใจ เพราะคนเรามีสัญชาตญาณของความอยากรู้ อยากเห็น และมักให้ความสนใจที่จะรู้จักเรื่องส่วนตัว หรือความเคลื่อนไหว หรือบางแง่มุมของ

บุคคลที่น่าสนใจ การสัมภาษณ์ที่เห็นทั้งภาพได้ยินทั้งเสียงจากสถานที่จริงยิ่งทำให้รายการโทรทัศน์นั้นได้บรรยากาศ เป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น การจัดทำรายการสัมภาษณ์ ถ้ามองอย่างผิวเผิน อาจเห็นเป็นเรื่องง่าย คือ มีคน 2 คนมาซักถามกัน คนหนึ่งถาม อีกคนหนึ่งตอบ แต่การสัมภาษณ์ที่น่าดูนั้นต้องเตรียมมาอย่างดี ซึ่งผู้ชมหลายคนยังไม่รู้ถึงเบื้องหลังของการจัดทำรายการสัมภาษณ์ที่ดีดังกล่าว (ปมฺข ศุภสารและคณะ, 2539:220-224)

ลักษณะของการจัดรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์

การสัมภาษณ์หรือการถามคำถามเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้รายการน่าสนใจ และสามารถบรรจุไว้ในรายการโทรทัศน์ได้ในหลายลักษณะ เช่น รายการสัมภาษณ์ตลอดรายการ รายการสัมภาษณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของรายการ และรายการสัมภาษณ์เนื่องในโอกาสพิเศษ ซึ่ง ปมฺข ศุภสารและคณะ (อ้างแล้ว, 2539:220-221) ได้แบ่งลักษณะรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. รายการสัมภาษณ์ตลอดรายการ คือ เป็นรายการโทรทัศน์ที่กำหนดไว้ในตารางออกอากาศว่าเป็นรายการสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ ผู้ดำเนินรายการหรือผู้สัมภาษณ์อาจเป็นคนเดียวกัน หรือคนละคน ผู้ให้สัมภาษณ์อาจมีมากกว่า 1 คนขึ้นไปก็ได้แล้วแต่วัตถุประสงค์ของรายการ

2. รายการสัมภาษณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของรายการ คือ รายการโทรทัศน์ที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของรายการ เพราะว่าการสัมภาษณ์ช่วยให้มีความหลากหลายในรายการทั้งภาพและเสียง ตลอดจนทัศนคติต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ช่วยให้เกิดความรู้สึกและบรรยากาศสมจริง น่าเชื่อถือ ได้แก่ ส่วนหนึ่งของรายการข่าว สารคดี บันเทิง เป็นต้น นอกจากนี้การสัมภาษณ์ยังใช้เป็นส่วนหนึ่งของการนำเข้าสู่รายการได้อย่างน่าสนใจ หรือนำเข้าสู่ประเด็นปัญหาของรายการ หรือใช้การสัมภาษณ์เป็นบทสรุปในช่วงท้ายของรายการ หรือใช้เป็นการทิ้งท้ายให้ผู้ชมกลับไปขบคิดต่อ

3. รายการสัมภาษณ์เนื่องในโอกาสพิเศษ รายการสัมภาษณ์แบบนี้มักจัดขึ้นเนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น วันสำคัญ ในโอกาสที่บุคคลสำคัญมาเยือน มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น มีปัญหาอันเป็นข้อข้องใจของประชาชนส่วนใหญ่ หน่วยงานหรือสถาบันของรัฐต้องการแจ้งข้อเท็จจริง เป็นต้น ในรายการควรมีผู้สัมภาษณ์ที่ต้องมีบุคลิกและมีความสามารถในการถามแทนประชาชนผู้ชม ตลอดจนทักษะ ไหวพริบในการสรุปและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจเป็นบุคคลสำคัญของเหตุการณ์ บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับบุคคลหรือเหตุการณ์ที่ต้องการ

เวลาของรายการสัมภาษณ์เนื่องในโอกาสพิเศษ อาจจะเป็นเวลาที่ไม่ได้กำหนดไว้ในตารางออกอากาศก็ได้ เมื่อออกอากาศรายการที่มีได้กำหนดไว้ล่วงหน้าเช่นนี้ ก็มักจะเลื่อนขยายเวลาออกอากาศรายการอื่นออกไป หรืออาจใช้วิธีตัดรายการอื่นออกไปก็ได้

จากลักษณะการจัดรายการสัมภาษณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ในเรื่องรูปแบบการจัดรายการสัมภาษณ์ที่มีทั้งการสัมภาษณ์ตลอดทั้งรายการ และการสัมภาษณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของรายการ

ทั้งนี้การสัมภาษณ์หรือการถามคำถามให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมตัวที่ดี ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างมีเทคนิคและศิลปะที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ สามารถแบ่ง ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง (The factual Interview หรือ Informational Interview) คือผู้ชมต้องได้คำตอบที่เป็นข้อเท็จจริง โดยเมื่อจบการสัมภาษณ์ ผู้ชมจะต้องหายข้องใจ โดยมากการสัมภาษณ์ในลักษณะนี้จะเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่กำลังอยู่ในความสนใจ ผู้สัมภาษณ์ต้องทำหน้าที่ดึงเอาข้อเท็จจริงออกมานำเสนอได้อย่างชัดเจน

2. การสัมภาษณ์เพื่อสำรวจทัศนคติหรือความรู้สึก (The opinion-research interview หรือ Personality Interview หรือ Vox pop หรือ Voice of people) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่เป็นข้อขัดแย้ง ข้อสงสัยที่คนทั่วไปให้ความสนใจ ไม่เน้นการให้ข้อมูล แต่ต้องล้วงความรู้สึก ความคิดเห็น เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ของผู้ถูกสัมภาษณ์ อันจะเป็นตัวสะท้อนความเห็นของประชาชนได้พร้อมกัน

3. การสัมภาษณ์บุคคลผู้มีชื่อเสียง (Celebrity Interview หรือ The Interview with a well-known person) เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียง หรือมีความสามารถในแขนงใดแขนงหนึ่ง จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกย่องให้เกียรติ โดยผู้สัมภาษณ์ต้องชี้ให้เห็นถึงบุคลิกภาพ ความคิด ทัศนคติ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นๆ ประหนึ่งว่าผู้ชมได้เข้าไปสัมผัสบุคคลนั้นด้วยตัวเอง

ทั้งนี้ ในส่วนของวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์สามารถนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์การตั้งคำถามได้ว่าพิธีกรมีเจตนาในการตั้งคำถามอย่างไร

1. กลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจากประเภทรายการ ว่ามีกลุ่มเป้าหมายเป็นคนกลุ่มใด อย่างเช่น รายการถึงลูกถึงคนจะเน้นกลุ่มคนทั่วไปที่สนใจเหตุการณ์บ้านเมือง โดยจะต่างกันไป บ้างตามหัวข้อในการสนทนา โดยในการสัมภาษณ์ พิธีกรจะทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ จึงต้องคิดเสมอว่ากลุ่มผู้ชมต้องการรู้อะไร

2. เวลา เนื่องจากการเสนอรายการที่มีเวลาจำกัด จึงต้องมีการวางแผนการสัมภาษณ์ให้ สอดคล้องภายในกรอบเวลาที่มี ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยสมบูรณ์

3. การมีสมาธิและการตั้งใจที่แน่วแน่ ในการสัมภาษณ์นั้นผู้สัมภาษณ์ต้องมีสมาธิและความ ใฝ่ใจที่แรงกล้า คอยจับประเด็น ควบคุมสถานการณ์ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทางอย่างเป็นธรรมชาติ ต้องคุมเวลาให้ได้ ต้องใช้สมาธิควบคุมทั้งตนเอง ผู้อื่น และสิ่งรอบตัวให้ได้

4. โครงสร้างการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงโครงสร้าง ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์เสมือนตัวแทนของผู้ชม ดังนั้นต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจน ว่าผู้ชมต้องการทราบอะไร และต้องคำนึงถึงบทบาทของตนให้ดีว่าจะต้องเป็นผู้นำในการแสดง นำ ในการสัมภาษณ์ให้ทั้งผู้ชม และผู้ร่วมรายการรู้สึกผ่อนคลาย ที่สำคัญต้องควบคุมเวลาและ สถานการณ์ให้เป็นไปในทิศทางและกรอบที่วางไว้

4.2 ผู้ให้สัมภาษณ์ คือผู้ตอบคำถามของผู้สัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะ เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่นำเสนอโดยตรง

4.3 บทและโครงร่างของบท (Story Line) โครงสร้างนี้ต้องแนชัด เพื่อควบคุมเวลาและ ทิศทาง ของการสัมภาษณ์ ทั้งนี้อาจต้องมีการพูดคุยกันก่อนระหว่าผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันก่อน

5. การใช้ภาษาท่าทางและอวัจนภาษาอื่นๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ช่วยการสื่อสารระหว่างกัน ให้ เกิดความเข้าใจ ลดความไม่เชื่อมั่นของผู้ถูกสัมภาษณ์ และเบนความสนใจจากความกังวลเกี่ยวกับ กล้อง มาที่ตัวผู้สัมภาษณ์

6. การปล่อยให้เกิดช่องว่าง (Dead Air) ในระหว่างการสนทนา สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรปล่อยให้เกิดช่องว่างหรือความเงียบเกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ รู้สึกกังวล หรือแม้แต่บางครั้งเมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์คิดคำพูดไม่ออก ผู้สัมภาษณ์ก็ต้องพยายาม ช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความราบรื่น

โดยปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงเหล่านี้สามารถนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสได้ผลการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ในข้อ 2 ได้

3. แนวคิดเรื่องการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์

สุภาภรณ์ จันทวานิช (2540:75-80) ได้กล่าวถึงการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการสำหรับการสำรวจข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพไว้ 4 แบบด้วยกันดังนี้

1. การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบนี้มีความยืดหยุ่นมาก เพราะมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระที่จะอธิบายแนวความคิดของตัวเองไปเรื่อยๆ บางครั้งผู้สัมภาษณ์อาจเพียงแค่นำถึงแนวความต้องการเท่านั้น แล้วก็ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องโดยอิสระ

2. การสัมภาษณ์แบบมีความสนใจเฉพาะ (Focus Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์มีจุดสนใจอยู่แล้ว จึงพยายามหันความสนใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เข้าสู่จุดสนใจ โดยเมื่อเห็นว่าผู้ถูกสัมภาษณ์พูดนอกเรื่องหรือนอกเหนือจากจุดที่สนใจ ก็พยายามโยงเข้าหาประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความชำนาญของผู้สัมภาษณ์ เพราะจะต้องรวบรัดหรือตัดบทโดยไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกไม่สบายใจ

3. การตะล่อมกล่อมเกลตา (Probe) หมายถึงการซักถามที่ล้วงเอาส่วนลึกของความคิดออกมา คือ การสัมภาษณ์อย่างชนิดที่จะต้องล้วงเอาความจริงจากผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ต้องใช้วาทศิลป์เพื่อให้ผู้ตอบเล่าเรื่องออกมาทั้งหมด ซึ่งอาจใช้เทคนิคต่างๆ ในการล้วงข้อมูล อาจตั้งคำถามจากเหตุการณ์สมมติ (hypothetical question) ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น หรืออาจตั้งคำถามสิ่งที่น่าจะเป็นในเหตุการณ์ที่กำลังซักถามกันอยู่นั้นคืออะไร เพื่อบังคับให้ผู้ตอบต้องเปรียบเทียบสภาพที่ปรากฏกับสภาพที่ควรจะเป็น หรืออาจตั้งคำถามโดยตีขลุมสรุปความว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้ตอบแสดงปฏิกิริยาโดยไม่ทันระวังตัว วิธีการนี้อาจเป็นวิธีการที่ค่อนข้างก้าวร้าว และต้องใช้ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดจากปฏิกิริยาของผู้ตอบด้วย

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2548 ในฐานะพิธีกรรายการสนทนาเชิงสาระในยุคแรกที่มีประสบการณ์สูงในการสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเทคนิคการตั้งคำถามเพิ่มเติมไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งเมื่อพิจารณารูปแบบการตั้งคำถามแล้ว ผู้วิจัยเห็นควรจัดไว้ให้เป็นหนึ่งในประเภทการตั้งคำถามแบบตะล่อมกล่อมเกลา ซึ่งอาจารย์เจิมศักดิ์เรียกเทคนิคนี้ว่า “ยั่วให้แย้ง” หรือ “แก้งถามให้แย้ง” โดยมีวิธีการคือ พิธีกรจะแก้งถามเหมือนไม่เห็นด้วย ไม่เชื่อ ถามเหมือนมีความเห็นแย้ง เพื่อหลอกล่อให้ผู้ร่วมรายการผลอพูดออกมาจนหมดเปลือก วิธีนี้เป็นเทคนิคที่อาจารย์เจิมศักดิ์มักจะใช้บ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาที่ผู้ร่วมรายการพูดเห็นไปในทางเดียวกันหมด พิธีกรต้องแก้งทำเป็นฝ่ายตรงข้าม โดยการแก้งแหง่ถามแบบไม่เห็นด้วย จนอาจเป็นผลให้ผู้ร่วมรายการกลัวเสียหน้า และพยายามแย้งกลับจนหมดเปลือก ซึ่งอาจารย์เจิมศักดิ์ยืนยันว่าวิธีนี้จะทำให้ประชาชน ผู้ชมรายการได้สองทาง คือ ได้ลองคิดและอาจเห็นตามที่ถาม หรืออาจจะเห็นตามที่ตอบ ที่สำคัญ หากมีการเชิญผู้ร่วมรายการที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกันมาสนทนากัน พิธีกรอาจจะทำหน้าที่ถามแย้งในฐานะเป็นฝ่ายตรงข้ามเพื่อเปรียบเทียบคำตอบของทั้งสองฝ่าย โดยเมื่อทำฝ่ายโจทก์อาจถามเหมือนเข้าข้างฝ่ายจำเลย แต่เมื่อข้อนมาถามฝ่ายจำเลยกลับถามคำถามที่เหมือนเข้าข้างฝ่ายโจทก์ แล้วให้คนดูตัดสินใจเองจากคำตอบของทั้งสองฝ่าย โดยไม่ต้องสรุป

4. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) หมายถึงการสัมภาษณ์โดยกำหนดตัวผู้ตอบบางคนเป็นการเฉพาะเจาะจงเพราะผู้ตอบนั้นมีข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง กว้างขวางเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารเพิ่มเติมพบว่าในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ตั้งคำถาม และผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้ตอบคำถาม สลับกันเช่นนี้เป็นส่วนใหญ่ คำถามที่มักใช้ในการสัมภาษณ์นั้น แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทด้วยกัน ดังนี้ (สวนิต ขมาภัยและถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2524:141-142)

คำถามที่มักใช้ในการสัมภาษณ์

1. คำถามเปิด คำถามชนิดนี้เปิดกว้างให้ผู้ตอบตอบ อาจจะเป็นคำถามที่ค่อนข้างคลุมเครืออยู่บ้าง เช่น ถามว่า “คุณมีประสบการณ์อะไรบ้าง” “คุณมีความคิดอย่างไรต่อการที่รัฐบาลจะขึ้นค่ากระแสไฟฟ้า” คำถามที่เปิดกว้างเช่นนี้ อาจจะยากเกินไปที่จะตอบให้ได้เนื้อถ้อยกระทงความคิดพอ ผู้ตอบก็ต้องพยายามตีความให้เคลบลงตามควร เช่น ในคำถามแรก ผู้ตอบอาจจะเล่าถึงประสบการณ์ในด้านการทำงานโดยเฉพาะ จะทำให้ได้คำตอบกระชับดีขึ้น

ซึ่งคำถามประเภทนี้ตรงกับประเภทการตั้งคำถามที่กล่าวมาแล้วในช่วงต้น แต่จะมีที่เพิ่มเติมขึ้นมาที่แตกต่างจากที่ได้กล่าวมาแล้วดังข้างล่างนี้

2. คำถามปิด คำถามปิดคือคำถามที่ต้องการเฉพาะเจาะจงเพียงไม่กี่คำตอบ เช่น ใช่หรือไม่ใช่ เคยหรือไม่เคย ถ้าผู้ตอบไม่ทราบจริงๆ ก็อาจตอบไปว่าไม่ทราบ คำถามชนิดนี้ไม่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงออกได้มากเท่าที่ควร

3. คำถามทวน คำถามทวนเป็นคำถามที่แนะนำให้ผู้ตอบซึ่งใจคู่อีกทีหนึ่งว่า คำตอบของตนที่ตอบไปแล้วนั้นสมบูรณ์พอแล้วหรือไม่ ถ้าผู้ตอบรู้สึกว่าจะยังไม่สมบูรณ์ ก็จะได้ตอบเพิ่มเติมเสียให้สมบูรณ์ แต่ถ้ารู้สึกว่าการตอบที่ตอบไว้สมบูรณ์แล้ว ก็จะได้ตอบยืนยันซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เช่น ถามว่า “คุณพูดว่าคุณจะไปต่างประเทศสิ้นปีนี้ อย่างนั้นใช่ไหม” ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจตอบว่า “ถูกแล้วครับ” พร้อมทั้งขยายความให้ชัดเจนเพิ่มขึ้นก็ได้

4. คำถามหยั่ง คำถามชนิดนี้เป็นคำถามที่ถามลึกลงไปเพื่อหยั่งทราบเหตุผล ทศนคติและความเชื่อของผู้ถูกถามคล้ายๆกับการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงจากผู้ถูกถาม คำถามหยั่งมักจะขึ้นต้นด้วยทำไม แค่นั้น เพียงไร เช่น “ทำไมคุณจึงยอมลาออกจากที่ทำงานเดิม ทั้งๆที่ยังไม่ได้งานใหม่” คุณมีความเชื่อในอำนาจเครื่องรางของขลังเพียงไร” คำถามชนิดนี้ผู้ตอบควรตอบให้ลึกพอ มิใช่ตอบเพียงผิวเผินเท่านั้น

5. คำถามนำ คำถามชนิดนี้เป็นคำถามที่ “นำ” ผู้ตอบให้ตอบตามที่ผู้ถามคาดเอาไว้ เช่น “นำ” ผู้ตอบให้ตอบตามที่ผู้ถามคาดเอาไว้ เช่น ถามว่า “เธอไม่ได้มีโรคประจำตัวตามที่ระบุไว้ในข้อ 4 ของระเบียบนั้นใช่ไหม” ผู้ตอบควรระวังจักคำถามนำไว้เพื่อจะได้ไม่หลงตอบตามที่ถามว่า “เธอไม่ได้มีโรคประจำตัวตามที่ระบุไว้ในข้อ 4 ของระเบียบนั้นใช่ไหม” ผู้ตอบควรระวังจักคำถามนำไว้เพื่อจะได้ไม่หลงตอบตามที่ถูก “นำ” เสมอไป ควรจะตอบให้ตรงตามความเป็นจริง และสอดคล้องกับคำตอบต่างๆที่เราตอบไปแล้วอย่างให้ขัดกันได้

ประเภทและเทคนิควิธีการตั้งคำถามข้างต้นสามารถนำมาประกอบการวิเคราะห์และจัดประเภทการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ตามจุดประสงค์การวิจัยในข้อ 1 ได้

4. เทคนิควิธีการกล่าวเปิดสุนทรพจน์

การกล่าวนำหรือการกล่าวเปิดสุนทรพจน์ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์การกล่าวเปิดประเด็นของพิธีกรรายการสนทนาเชิงสาระ โดย ยูพา สุภากุล (2525:139-147) ได้กล่าวไว้ดังนี้

การกล่าวนำหรือการกล่าวเปิดสุนทรพจน์มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ชนะความสนใจของผู้ฟัง
2. เพื่อแจ้งให้ทราบว่าจะพูดเกี่ยวกับเรื่องอะไร
3. เพื่อให้ผู้ฟังสนใจในเรื่องที่จะพูด
4. เพื่อให้ผู้ฟังได้ประมวลความคิด
5. เพื่อสร้างบรรยากาศการพูดและรวบรวมอารมณ์ของผู้ฟัง

ทั้งนี้การกล่าวเปิดสุนทรพจน์ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะหน้าที่ดังกล่าวทั้งหมด อาจมีเพียง 1-2 ข้อ หรือมากกว่านั้นก็ได้ ด้วยเทคนิควิธีการกล่าวต่างๆ ดังนี้

1. การอ้างอิงประวัติศาสตร์ (Historical Reference)

คำว่า "ประวัติศาสตร์" ในที่นี้ใช้ในความหมายเพียงสิ่งที่ได้บันทึกไว้ในหนังสือดประวัติศาสตร์ของชาติหรือโลก แต่เลือกเหตุการณ์ที่ผู้พูดพึงพอใจ หรือเหตุการณ์ที่มีลักษณะดังนี้

1. สัมพันธ์กับเรื่องที่พูด
2. เหตุการณ์นั้นผู้ฟังบางส่วนหรือผู้ฟังทั้งหมดได้รู้เรื่องมาแล้ว
3. เหตุการณ์นั้นมีความหมายเฉพาะที่สำคัญแก่ผู้ฟังบางส่วนหรือผู้ฟังทั้งหมด

การใช้เทคนิควิธีการกล่าวเปิดด้วยการอ้างอิงประวัติศาสตร์นั้น เป็นการประมวลความคิดของผู้ฟัง เป็นการพูดในสิ่งที่ได้เกิดขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันแล้ว เพราะฉะนั้นผู้ฟังจึงไม่มีโอกาสที่จะแย้งท่านได้ นอกจากจะเห็นด้วยเพียงอย่างเดียว เมื่อผู้พูดอยู่ในสภาวะการณีนี้อันได้แล้ว ผู้พูดย่อมมีโอกาสดีที่จะทำให้ผู้ฟังของท่านยอมรับในสิ่งที่ท่านจะพูดต่อไป

2. การอ้างอิงตนเอง (Personal Reference)

ในสภาวะการณ์บางอย่าง บางครั้งอาจจำเป็นต้องกล่าวเปิดการพูดด้วยการพูดถึงตัวเอง ด้วยการพูดถึงสิ่งที่ตนเอง ได้มีความรู้ต่อเรื่องนั้นๆ ดังตัวอย่าง

“การพูด ณ ที่นี้ในวันนี้ผมดีใจมาก เพราะ ณ ที่นี้คุณพ่อของผม คุณปู่ของผมได้มาพูดกับองค์การนี้เช่นเดียวกัน”

การพูดเช่นนี้ ทำให้ผู้ฟังคัดค้านโต้แย้งไม่ได้ ทำให้ผู้ฟังยอมรับและเห็นด้วยกับความคิด และทำให้ผู้ฟังติดตามสิ่งที่ผู้พูดจะพูดต่อไป แต่ผู้พูดต้องระมัดระวังที่จะไม่กล่าวถึงตนเองจนเป็นการพูดโม้ และไม่ให้ยาวนานจนเกินไป

3. การอ้างคำพูด (Quotation)

การกล่าวเปิดการพูดด้วยการอ้างคำพูดของนักเขียน กวี ผู้ที่มีหน้าที่บทบาทในเรื่องนั้นๆ การกล่าวเปิดการพูดเช่นนี้ บางครั้งอาจจะมีผู้ฟังที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดที่ยกขึ้นมาพูดอ้างอิง แต่อย่างน้อยที่สุด ผู้ฟังจะต้องเห็นด้วยกับผู้พูดว่า คำพูดที่ยกมานั้นเป็นของคนที่กล่าวอ้างถึง เป็นการให้หลักฐาน และขจัดความขัดแย้งได้อย่างหนึ่ง ทำให้เกิดจุดร่วมของความคิดขึ้นได้

4. การบรรยายหรือพรรณนา (Narration or Description)

การเปิดกล่าวการพูดด้วยเทคนิคอย่างนี้ เป็นการเล่าเรื่องหรือพูดกล่าวให้ผู้ฟังนึกเห็นภาพ การกล่าวเปิดเช่นนี้จะต้องให้เหมาะและสอดคล้องกับเรื่องที่กำลังจะกล่าวถึงต่อไป

5. การอ้างอิงเวลา (Timely Reference)

การกล่าวเปิดการพูดด้วยการกล่าวถึงความจริงบางอย่างที่เพิ่งเกิดขึ้น ซึ่งก็ต้องสอดคล้องกับเรื่องที่จะพูด ดังเช่น “เมื่อบ่ายวานนี้ มีการประชุมสามัญขององค์การสหประชาชาติ ผู้แทนประเทศฝรั่งเศสกล่าวว่า...”

6. การตั้งคำถาม (Question)

การเลือกตั้งคำถามอย่างมีความหมาย อย่างทำให้ผู้ฟังเกิดความคิด เกิดอารมณ์ เป็นสิ่งที่ดีและจะยังมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากทำให้ผู้ฟังได้เกิดความคิดบางอย่างของตนเองขึ้นมา ดังเช่น

“ท่านสุภาพสตรี และท่านสุภาพบุรุษ ท่านเคยถามตนเองบ้างไหมว่าเมื่อท่านได้จ่ายค่าสมาชิกขององค์กรนี้แล้ว ท่านจะได้รับอะไรเป็นสิ่งตอบแทนบ้าง”

7. การกล่าวเปิดด้วยคำเยินยอ (Complimentary Opening)

เทคนิคการกล่าวเปิด เช่นนี้ เป็นการพูดสรรเสริญ ยินดีเกี่ยวกับหน่วยงานที่จัดให้มีการพบปะกันขึ้น เกี่ยวกับโอกาสที่จัดขึ้น หรือเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่อยู่ ณ ที่นั้น เทคนิคชนิดนี้มักใช้กันบ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดเนื่องในโอกาสการแต่งงาน การสังสรรค์ต่างๆ หากพูดในโอกาสอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากนี้ อาจใช้เทคนิคนี้ไม่ได้ผล เพราะอาจจะไม่ได้เป็นสิ่งชี้แนะถึงเรื่องที่กำลังจะพูดต่อไป อาจจะไม่กระตุ้นความสนใจของผู้ฟังได้ดีพอ

หากจะใช้เทคนิคการกล่าวเปิดด้วยคำเยินยอนี้ ควรใช้เพื่อเป็นการเร้าให้เกิดความรู้สึกนิยมชมชอบ และเป็นการเยินยอด้วยความจริงใจเท่านั้น

8. การกล่าวเปิดด้วยสิ่งที่น่าสนใจให้เข้าเรื่องกัน (Relevant joke)

การกล่าวเปิดด้วยวิธีนี้ใช้กันบ่อยๆ แต่ต้องคำนึงถึงด้วยว่า สิ่งที่น่าสนใจนั้นเป็นเรื่องจริงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะพูด หรืออาจเป็นสิ่งใหม่ต่อผู้ฟัง เป็นสิ่งที่น่าสนใจจริงๆ และช่วยสร้างบรรยากาศในการพูดได้ จึงจะเป็นการกล่าวเปิดที่ประสบผลสำเร็จ

9. การกล่าวเปิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น โดยตรง (Bald Statement)

เป็นเทคนิคที่มักใช้กันบ่อยๆ ตัวอย่างเช่น “เรื่องที่จะพูดวันนี้เกี่ยวกับอนาคตของสหภาพแรงงานพาณิชย์ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญแก่พวกเราทุกคน เป็นเรื่องที่น่าสนใจและเหมาะสมกับเวลานี้อีก...”

มีหลักอยู่ประการหนึ่งสำหรับนักพูดทั้งหลาย คือ ไม่ต้องแจ้งให้ผู้ฟังทราบว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ แต่แจ้งให้ผู้ฟังทราบไปเลยว่ามีความน่าสนใจอะไรบ้างที่น่าสนใจดังกล่าว

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีเทคนิคต่างๆ ในการกล่าวเปิดการพูด เราก็อาจจะใช้เทคนิคหลายๆอย่างร่วมกันได้ เช่น ใช้เทคนิคการอ้างอิงประวัติศาสตร์ และการอ้างอิงเวลา การอ้างอิงตนเองกับการอ้างอิงเวลา เป็นต้น

ทั้งนี้ เทคนิคต่างๆ ในการกล่าวเปิด ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์การกล่าวเปิดประเด็นของพิธีกรในรายการสนทนาเชิงสาระทั้ง 6 รายการที่ผู้วิจัยทำการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพงษ์ สุทธิโยธิน (2535) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิง หรือวาไรตี้โชว์ทางโทรทัศน์ 3 รายการ คือรายการสี่ทุ่มสแควร์ รายการจันทร์กระจิบ และรายการทไวไลท์โชว์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงลักษณะรายการดังกล่าว รวมไปถึงกลยุทธ์ในการนำเสนอ นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรายการประเภทวาไรตี้โชว์ และการนำเสนอรายการโทรทัศน์แบบต่างๆ มาเป็นแนวทางการศึกษา เนื่องจากรายการดังกล่าวเพิ่งได้รับความนิยมในขณะนั้น จึงยังไม่มีงานวิจัยชิ้นใดที่ทำการศึกษามาก่อน

ผลการวิจัยพบว่ารายการโทรทัศน์วาไรตี้โชว์มีลักษณะเป็นรายการที่มีความหลากหลายในเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ โดยมุ่งเน้นการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมเป็นหลัก และมักให้ความสำคัญกับวิธีการนำเสนอมากกว่าเนื้อหาสาระ สำหรับเรื่องกลยุทธ์ในการนำเสนอรายการในด้านเนื้อหาพบว่าทั้ง 3 รายการมีแนวเรื่อง และขอบเขตของเนื้อหาสาระคล้ายกัน คือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของบุคคลที่มีชื่อเสียง ดนตรี และเพลง เรื่องตลก ศิลปการแสดงและเหตุการณ์จริง ต่อประเด็นเรื่องการนำเสนอทั้ง 3 รายการมีความแตกต่างกันดังนี้ รายการสี่ทุ่มสแควร์ใช้วิธีการนำเสนอแบบบทเปิด (Improvisation) ไม่เคร่งครัดบท (Unscripted) และกฎเกณฑ์ในการผลิต แต่ใช้จินตนาการจากสถานการณ์จริง สำหรับรายการจันทร์กระจิบได้ใช้วิธีการนำเสนอค่อนข้างเป็นทางการ (Formal) เคร่งครัดในบท (Scripted) เน้นคุณภาพในการผลิต ใช้วิธีการดำเนินเรื่องแบบละคร (Dramatisation) คล้ายกับรายการสี่ทุ่มสแควร์ แต่เน้นการนำเสนอเรื่องที่แปลกใหม่ทันสมัย และทำทนายความรู้สึกรู้สึก และมีจุดเด่นที่การใช้วิธีการสัมภาษณ์ แบบสืบเสาะความรู้ (Investigation)

ซึ่งคล้ายกับวิธีการสืบสวนของตำรวจหรือทนายความ พิธีกรใช้คำถามแบบตรงๆ ถามนำ ถามหลอกล่อ ยั่วเหยียด ละม่อมถาม และการถามแบบคาดไม่ถึง

แนวคิดและผลการศึกษาบางประการในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรรายการสนทนาเชิงสาระทางโทรทัศน์ ได้แม้รูปแบบของรายการจะไม่ตรงกันทั้งหมด แต่ลักษณะของรายการประเภทต่างๆ ก็มีผลต่อการดำเนินรายการของพิธีกร ที่สามารถนำมาวิเคราะห์เทียบเคียงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ในเรื่อง ประเภทของบทสามารถนำมาใช้เป็นแนวในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของโครงสร้างทางความคิด และปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมรายการ ที่สำคัญผู้วิจัยยังได้พบทฤษฎีที่น่าสนใจในวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ที่สามารถนำมาวิเคราะห์การสื่อสารของพิธีกร นั่นคือทฤษฎีการแสดงโดยบทเปิด ดังได้ให้รายละเอียดแล้วข้างต้น

ข้อผูก วิริยานนท์(2539) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างและรักษาความนิยมของพิธีกรโทรทัศน์โดยในข้อมูลเบื้องต้นพบว่าหากเปรียบเทียบกระบวนการสร้างพิธีกรในอดีตกับปัจจุบันแล้ว กระบวนการสร้างพิธีกรโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมในอดีตนั้นจะมีการสร้างในลักษณะที่เป็นรูปแบบเฉพาะ ในยุคแรกๆนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี รูปร่างหน้าตาดี น่าเสียงดี และมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างยอดเยี่ยม ต้องมีความสามารถรอบด้าน ทั้งแสดงละคร ร้องเพลง รำไทย ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ประกาศ พิธีกร นางเอกละคร และนักร้องได้ โดยจะต้องมีการฝึกสิ่งเหล่านี้ภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญ แตกต่างจากพิธีกรในปัจจุบัน เพราะพิธีกรในปัจจุบัน ไม่มีใครสร้างใครได้อย่างแท้จริง จึงได้มีการศึกษาว่ากระบวนการสร้างพิธีกรในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร และกระบวนการสร้างและรักษาความนิยมของพิธีกรโทรทัศน์เป็นอย่างไร โดยได้มีการเลือกศึกษาโดยศึกษาผ่านพิธีกรโทรทัศน์กลุ่มหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในลำดับต้น โดยประมวลภาพความนิยมจากทั้งจำนวนผู้ชม (rating) รางวัลพิธีกรดีเด่นที่ได้รับ เสียงสะท้อนยอมรับจากบุคคลหลายๆวงการ รวมถึงสื่อมวลชน และระยะเวลาการทำงานที่ยาวนาน เพื่อเป็นการยืนยันความมั่นคงทางความนิยม

โดยผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างความนิยมของพิธีกรโทรทัศน์ประกอบไปด้วย 1.บุคลิกภาพส่วนบุคคล 2.ความสามารถเฉพาะของบุคคลในด้านการสื่อสาร 3.สิ่งแวดล้อมในการทำงาน 4.การสร้างภาพลักษณ์ ส่วนกระบวนการรักษาความนิยมของพิธีกรโทรทัศน์ประกอบด้วย 1.การรักษาคุณภาพในการทำงาน และ 2.การรักษาภาพลักษณ์

ซึ่งจากผลการวิจัยสามารถนำมาใช้ประกอบการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพและการนำเสนอตัวเองของพิธีกร อันมีผลต่อทัศนคติของผู้ชมรายการได้

รวมพร ศรีสุมานันท์ (2541) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การเล่าเรื่องทางโทรทัศน์ในรายการสัมภาษณ์ โดยได้เลือกศึกษาจำนวน 2 รายการคือ รายการเฉียด และรายการเจาะใจ ซึ่งเป็นรายการสัมภาษณ์ที่น่าสนใจในช่วงปี พ.ศ.2539 โดยรายการเฉียดเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับผู้ให้สัมภาษณ์จนเกือบเอาชีวิตไม่รอด เนื่องจากความประมาท และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่วนรายการเจาะใจเป็นรายการที่มีเนื้อหาเรื่องชีวิตส่วนบุคคลประเด็นต่างๆ ทั้งการต่อสู้ชีวิต ผลงานความสำเร็จ การช่วยเหลือสังคมที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

จากผลการวิจัยพบว่ารายการเฉียดใช้วิธีการนำเสนอโดยการเชื่อมโยง เหตุการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยเริ่มต้นด้วยตอนจบของเรื่องซึ่งเป็นการสรุปเรื่องราว แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ในลักษณะย้อนการลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสถานการณ์ที่ขมวดเข้าสู่จุดพลิกผันของเรื่อง ส่วนรายการเจาะใจที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน มีวิธีการเล่าเรื่องที่มีรูปแบบหลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะคือ

1.การเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2.เมื่อมีเหตุย่อมมีผลตามมา 3.ปัญหาและการแก้ปัญหา ทั้งนี้ลักษณะการเล่าเรื่องเหมือนการสนทนาจัดลำดับเรื่องราวในระหว่างการซักถามและโต้ตอบ

ซึ่งจากงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่าความรู้ในเรื่องการลำดับเหตุการณ์ การจัดเรียงสารในการนำเสนอ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เรื่องกลยุทธ์การสื่อสารพิธีกรโทรทัศน์ รายการสดรายวันได้ในทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดที่เกี่ยวกับรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ที่พบในงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำมาวิเคราะห์ทักษะในการสัมภาษณ์ของพิธีกรที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องการจัดลำดับความคิดและการเชื่อมประเด็นในระหว่างการสัมภาษณ์

อรัศยาน์ สุชะตุงคะ(2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของพิธีกรถ่ายทอดสดงานพระราชพิธีทางโทรทัศน์ พบว่า พิธีกรถ่ายทอดสดงานพระราชพิธีทางโทรทัศน์ โดยเฉลี่ยจะมีอายุ 30 ปีขึ้นไป และมีความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์ สามารถถ่ายทอดข้อมูลและความรู้แก่ผู้ชมได้ ส่วนเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกพิธีกรนั้น จะดูที่ประสบการณ์ และความเหมาะสมกับรายการ ไม่ว่าจะเป็นภาพลักษณ์ของความน่าเชื่อถือ การมีทักษะด้านการใช้ภาษาและน้ำเสียงที่ดี มีความรู้เกี่ยวกับงานพระราชพิธีและใช้ราชาศัพท์ได้ถูกต้อง ส่วนกระบวนการทำงานของพิธีกรนั้นแบ่งออกได้ 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อมและเตรียมข้อมูลก่อนการถ่ายทอดสด การทำงาน

ระหว่างการถ่ายทอดสด และการประเมินผลหลังการถ่ายทอดสด ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการทำงานคือ การเตรียมข้อมูลไม่มากพอ มีเวลาเตรียมการน้อยและการใช้ราชาศัพท์ซึ่งเป็นปัจจัยที่ เกิดจากตัวพิธีกรเอง รวมไปถึงปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงหมากำหนดการ สถานที่นั่งบรรยาย และอุปกรณ์ทางด้านเทคนิค

จากผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการ วิเคราะห์บุคลิกภาพส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อสไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรแต่ละคนได้

ปอรัรัมย์ ยอดเพชร(2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรและวิทยากรรายการ สุขภาพทางโทรทัศน์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร: กรณีศึกษารายการพลิกฟื้นสุขภาพคน เมืองและรายการวาไรตี้พลิกฟื้นสุขภาพ” พบว่า รายการพลิกฟื้นสุขภาพคนเมืองมีการกำหนด ประเด็นในการนำเสนอโดยกองวิชาการ สำนักการแพทย์ ซึ่งคำนึงถึงเรื่องราวที่ประชาชนสนใจเป็น หลัก หรืออาจเป็นโรคที่พบบ่อยในโรงพยาบาล รวมถึงประเด็นที่ต้องการประชาสัมพันธ์แผ่การ ให้ข้อมูลทางการแพทย์ ส่วนรายการวาไรตี้พลิกฟื้นสุขภาพ เป็นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ ประสบการณ์ต่างๆไปในการดูแลสุขภาพร่างกายของวิทยากรร่วมรายการที่มีชื่อเสียงในสังคม โดย มีผู้ควบคุมการผลิตรายการหรือ Producer เป็นผู้เลือกประเด็น

ส่วนโครงสร้างของเนื้อหาและรูปแบบรายการของทั้งสองรายการจะขึ้นอยู่กับการแบ่งช่วง โดยรายการพลิกฟื้นสุขภาพคนเมืองจะเริ่มด้วยช่วงกล่าวเปิด ตามด้วยช่วงสัมภาษณ์วิทยากรที่เป็น แพทย์ ช่วงบรรยายข้อมูลทางการแพทย์ ช่วงขึ้นตัวอักษรแนะนำบริการ จึงกล่าวปิดรายการ ส่วน รายการวาไรตี้พลิกฟื้นสุขภาพ จะประกอบด้วยช่วงกล่าวเปิด ตามด้วยสัมภาษณ์วิทยากรที่ไม่ใช่ บุคลากรทางการแพทย์ ต่อด้วยช่วงบรรยายข้อมูลทางการแพทย์ ช่วงแนะนำบริการ ช่วงสัมภาษณ์ แขกรับเชิญ จึงปิดท้ายรายการ และสำหรับเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรและวิทยากรร่วม พบว่า พิธีกรจะทักทายและขอบคุณแพทย์ก่อนเสมอ อันเนื่องมาจากเรื่องของวิวุฒิและสถานภาพทาง สังคม สะท้อนขนบวัฒนธรรมของสังคมไทย ภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นภาษาถิ่นทางการใน การสัมภาษณ์ถึงสนทนา และด้วยสถานภาพที่เหนือกว่าในทางสังคมของแพทย์ทำให้แนวโน้มของ แพทย์มัก “บอก” หรือ “ออกคำสั่ง” มากกว่าที่จะเป็นฝ่ายรับฟัง ซึ่งแตกต่างกับรายการวาไรตี้พลิก ฟื้นสุขภาพที่มีวิทยากรร่วมเป็นผู้มีชื่อเสียงในสังคมแต่ไม่ใช่แพทย์ การปฏิสัมพันธ์ ภาษาที่ใช้จึง เป็นภาษาถิ่นทางการค่อนข้างเป็นกันเอง บรรยายากเป็นไปด้วยความผ่อนคลาย โดยวิทยากรจะมี ลักษณะการสนทนาแบบมีส่วนร่วม เพื่อแสดงความใกล้ชิดกับผู้ฟัง

ทั้งนี้ จากผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่อง
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรายการสนทนาเชิงสาระกับผู้ร่วมรายการได้